דאס בוך פון לעבען

ווערטער הער רעדאקטאר!

אלס איינער וועמענס פאנטאזיעס עס זיינען צורונען געווארען, וועמענס לעבען און האפנונג עס איז צושמעטערט, רואינירט און פארווייסט, בעט איך אייך איבערצוגעבען מיין לעבענס פאר־סירונג. פילייכט איבערצוציינען מיין אנדערע העלפט ווי ווייס אונגערעכט זי האט געהאנדעלט און האנדעלט יעצט אקע גען מיר.

איך געה גלייך צו צום עיקר, ניט מאכענדיג קיינע באהויפטונגען, אדער וועלענדיג באפוצען דאס וואס עס איז פארגעקומען. זאל די יעניגע וועלכע וועט זיך דערקענען נאכאמאל א טראכט טון וואס זי טוט, זאל זי ווענינסטענס פאר א מינוט צייט א קוק טון אין שפי־געל, אום ניט צו זיין אזוי זיכער אז איהר נאכעעס צוקונפטיגעס לעבען וועט פאר איהר פארביי טאנצען. אזוי לעבעדיג און לוסטיג ווי ביז יעצט.

אלס זעלבסט שטענדיגער מאן, ניט בייטענדיג אפט מיינע מיינונגען, האב איך מיך בעקאנט מיט א מיידעל, און טאקי פארליבט אין איהר אויך. אזוי ווי א מאן דארף ליעבען. קיינע שווע־ריגקייטען אדער שטערונגען ווי עס פא־סירט ביי פיעלע אנדערע פארליעבטע, האב איך ניט געהאט. איך ווייס בלויז, אז אמת'ע און ערענסטע ליעבע האט מיך באהערשט. איך האב ניט געוואלט און פיליייכט ניט געקענט זעהן קיינע פעהלע־רען אויף דעם מיידעל וואס איך האב גע־ליעבט ווייל זי איז איינפאך געווען מיין אבגאט פאר וועלכען איך בין גרייט געווען צו טון אלעס אין דער וועלט.

און —

מיינע פאנטאזיעס זיינען פארווירק־ליכט געווארען. די יעניגע וועלכע איך האב אזוי פארגעטערט האט מיין ליעבע ערווידערט.

א קורצע צייט נאכדעם זיינען מיר חתן כלה געווארען, און א צייט נאכ־דער האבען מיר געהייראט.

איך האב געזעהען אז א הויז זאל איינ־געריכטעט ווערען ווי געהערינ. עס זאל נאר ניט פעהלען. אויסער דעם האב איך געזאהט אז מיין פרוי זאל ניט דארפען לאנגווייליגען זיך. קורץ געהערט איך האב אלעס פארזארגט, וואס עס איז נאר אומשטאנד געווען צו פארזארגען, און צו מיין גליק איז קיין גרעניץ ניט געווען. ווען מיין געליעבטע פרוי, האט מיט דער צייט געבוירען א קינד, דאס מאלס בין איך זיכער געווען אז מיין לע־בען וועט געווים זיין פון די גליקליכסטע מיינע אלע יאהרען.

ניט אכטענדיג אבער אלע אנשטרענ־גונגען און נעלד קאסטען, וואס איך האב אנגעווענדעט פאר מיין קינד, איז עס נאך א קורצער קראנקהייט אין דער צייט פון דער אינפלוענצע געשטארבען, און ווי א כשוף האט עס געווירקט אויף מיין פרוי צו ווערען ברוגז אויף מיר, און אנהייבען זוכען צו פארברענגען אין פרעהליכע געזעלשאפטען.

איך בין צו אזא פארט אויספיהרונג פון מיין פרוי ניט געוואוינט געווען. איך האב זי געגומען בעטען דאס זי זאל אונ־זער לעבען ניט רואינירען. זי האט מיר אבער ערקלערט אז זי האט מעהר ניט קיין אינטערעס צו מיר. ניט אינטערע־סירט זי זיך מיט'ן הויז, נאר געגומען פארברענגען מיט אנדערע מענער, געהן צו בעלער, און אנדערע פארווייזונגען, וואו מען קען פארברענגען פרעהלאך די צייט.

איך האב דאס ניט געוואלט דולדען. אויפמערקזאם געמאכט מיין פרוי, אז איך וועל ניט אויפהאלטען קיין הויז, אייב זי וועט ניט באצייטענס אויפהערען צו פיהרען אזא פארט לעבען. האט זי איבערגעלאזט דאס הויז און אזועק וואו־נען באזונדער אין עליזאבעט סטריט, לא־זענדיג אלעס אויף הפקר.

הער רעדאקטאר!

איך מוז מודה זיין, אז אבוואהל מיין פרוי איז אזוי פיעל אונגערעכטגעקו־מען באנאנגען, זי ציינט זיך ארויס צו זיין זארגלאז, ניט אכטענדיג וואס מיט איהר זאל פאסירען, פיהל איך דאך אז איך האב זי ליעב, אז איך קען אהן איהר ניט לעבען.

איך בין באריים צו פארגעסען אלעס וואס עס האט פאסירט, קיינמאהל ניט צו דערמאהנען די פארגאנגענהייט. איך וויים דאס מיין פרוי פלעגט לעזען אייער צייטונג, פיליייכט וועט זי דארורך חרטה באקומען אויף איהר האנדלונג ווייל זי ווייסט דאך, אז אייביג איז מען ניט שעהן, אז ניט אימער קען מען פיהרען אזא פארט לעבען און צוריק איינשטימען מיט מיר צוזאמען לעבען.

מיט דאנק פאראויס,
דער פארלאזטער מאן,
פון וואלטאן סטריט.

אויב אלעס זאל ריכטיג זיין וואס דער ברייף שרייבער דערצעהלט, און ווייל נאך פארצייהען זיין פרוי פאר דער פאר־גאנגענהייט, זעהען מיר ווירקליך ניט איין פארוואס די פרוי זאל נאך צווייפלען אין זיין ערנסטקייט.

מיר ווילען גאר ניט גלויבען, אז די פרוי וועט ניט איינשטימען צו געהן וואוינען מיט איהם צוריק אין איהר היים, וועלכע איז פאר איהר אזוי באקוועהמט איינגעריכטעט.

דער מאן דארף איהר בלויז פארזיכע־רען אז אלעס וועט פארגעסען ווערען, אז ער וועט ניט פרובירען ערגערען זי מיט איהר האנדלונג ביז יעצט.

מיר ווילען אויך זאגען עטליכע ווער־טער צו דער פרוי.

עס איז ווירקליך שווער צו באגרייפען וואס עס האט זיי געצוואונגען צו מאכען אזא ענדערונג אין איהר לעבען, וויסענ־דיג אז די שפיעל וואס זי האט אונטער־נומען איז א פייער שפיעל און זי וועט זיך לייכט אפבריהען.

מעגליך אז יעצט באגרייפט זי נאך ניט, אז ביסלעכווייז נעהמט זי וועלקען און אויב עס שמייכלען - זיך צו איהר יונגע לייט, איז עס בלויז פאר א ווייל, וועלכע לאבען זיך ערנסט אויס פון איהר און וועלכע וואלטען זיך פיליייכט גע־שעהמט מיט איהר צו געהן איבערן גאס.

לייכטזיניגקייט פון א פרוי בפרט פון א שעהנע קאסט טייער. די פרוי באצאהלט דערפאר א גוטען פרייז, און אלס אזעלכע ראטען מיר איהר, ניט צו פארלירען דאס געלעגענהייט וואס איהר מאן לענט איהר פאר.

מעגליך אז עפעס זייטיגע קריזודעס זיי נען פאראן דערביי. דאס טאר אבער פאר קיין פאל ניט גענומען ווערען אין אנעטראכט ווען די צוקונפט פונ'ם לע־בען הענגט אויף דער וואגשאל.

זאל די פרוי גוט באטראכטען וואס זי טוט יעצט און וואס עס ערווארטעט איהר, דאמאלס וועט זי געוויס אויפגע־בען איהר געעפהרליכע אונטערנעהמונג, און צוריק געהן צו איהר היים.

זי וועט געווים נאכהער קיין חרטה ניט האבען, וועט זי דאס אבער ניט טון, דאן בלייבט פארן מאן ארויסצוקריי־גען א שייידונג, וואס ער קען באקומען דורך א געזעצליכען וועג.

(פארזעצונג פון פיירדיש 2)

— פערצייהט, איך וויל אייך פרע־גען איין זאך — האט ער אנגעהויבען העפליך — וואו, איינענטליך, שרייבט איהר?

— וואו עס מאכט זיך: אמאל אין א צייטונג, אמאל אין א זשורנאל.

— און געדרוקט ביכער אויך?

— ביכער אויך.

— ווי אינטערעסאנט דאס איז! האט ער אויסגערופען מיט התפעלות.

— וואס איז אינטערעסאנט?

— צו זיין א שרייבער. דו שרייבסט עפעס און דרוקסט עס אפ און די גאנצע וועלט לייענט דיך. דו ביזט אייגער און דיך לייענען טויזענדע מענשען. איך האב אויך ליעב צו לייענען אין מיין פרייער צייט. איך האב געלייענט נאגאל, דאראַ־שעוויטש, טשירי קאוו, פושקין, פרוזשאנ־סקי און נאך א סך אנדערע, פערצייהט, ווי הייסט איהר?

איך האב איהם געזאגט. דער קאמי־וואראזשאר האט א ריב געטאן דעם שטערען, פערסטשורעט די אויגען און עטליכע מאל ווידערהאלט מיין פאמיליע און ענדליך האט ער געוואגט, מיט בע־דויערען:

— פערצייהט, איך האב קיין מאל ניט געהערט. איך גיב אייך מיין שהרענ־וואָרט.

— איך גלויב אייך אזוי אויך. איך בין ניט קיין בעריהמטער שרייבער.

— וואס הייסט א בעריהמטער אדער ניט קיין בעריהמטער. דער וואס לייענט א סך, האט אייך געלייענט, אבער וואס פאר א לעזער בין איך, אז איך האב ניט וואס צו טאן, כעהם איך א בוך אין האנט. מען צאהלט אייך פאר אייער ווערק?

— ניט קיין סך, נאר מען צאהלט.

— נו, אויב אזוי, וועל איך אייך זאגען, אז איהר זייט אן אמת'ער שרייבער. אט האב איך אנגעשריבען א ווערק און קיינער וויל עס ניט נעהמען צום דרוקען אפילו אומזיסט. איך גיב אייך מיין עהרענוואָרט. איך וועל עס אייך גלייך ווייזען.

מיט די ווערטער האט ער זיך אויפ־געהויבען, געעפענט דעם זעלבינען טשע־קדאָן, וואס איז געווען אנגעפאלט מיט קנעפלאך, גענומען זיך הארטען גראבען און ענדליך ארויסגעשלעפט א מגילה.

— דאס איז מיין ווערק האט ער גע־זאגט און אנידערגעלעגט עס לעבען מיר.

— איך וועל אייך זאגען דעם אמת, אז מיר געפעהלט ניט, ווי מען שרייבט איצט ערצעהלונגען און הארטען איז לחליטין גאר ניטא. ניט קיין אנהויב און ניט קיין סוף.

— און ווי דענקט איהר, דארף מען שרייבען?

— איך דענק, אז מען דארף אן אנהויב און א סוף, בעשרייב איך א מענשען, דארף מען וויסען, ווער זיין טאטע איז געווען, ווער זיין מאמע איז געווען, ווי ער איז געבארען געווארען, ווי ער איז ערצויגען געווארען, וואו ער האט געלע־רענט און אזוי ביז'ן סאמע טויט.

— וועמעס טויט?

— דעם מענשענס, וואס איהר בע־שרייבט.

— וועט עס ניט זיין אביסעל צו לאנג?

— האט קיין מורא ניט, א גוטער בוך וועט אויך ניט אויסווייזען לאנג. איך גיב איין מיין עהרענוואָרט. אט לייענט אי־בער מיין ווערק, וועט איהר זעהן.

ער האט געעפענט א דיקע העפט און געזאגט:

— אז איהר ווילט זעהן איך עס אייך אויעקשענקען.

— איך דאנק אייך. עס וועט אייך אליין צוגיין קומען.

— נעהמט, נעהמט, אפשר וועט איהר עס קענען אבדרוקען.

— איך דרוק ניט קיין פרעמדע זאכען.

— פארוואס?

— אזוי איז ניט דער מנהג.

—וואס הייסט, ניט דער מנהג, און אז איך ערלויב אייך.

אויף מארגען האבען מיר זיך געשיידט. ע ראיז אראבגעשטיגען אין ווילנא, און איך בין געפאהרען זייטער. דער אומעט פון דער־רייזע האט מיר געסריבען ארויס־צ קוקען אין דער העפט, וואס דער קאמי־וואיאזשאר האט מיר איבערגעלאזט. די ערשטע זייטלעך האבען נאך פער־שטארקט מיין אומעט. נאר שפעטער האט דאס ווערקעל מיך אזוי געפאקט, אז איך האב זיך פון איהם ניט געקענט אב־רייסען, מאמענטעווייז איז מיר איינגע־פאלען, אז דאס האט קיין מאל אין לעבען ניט געשריבען א קאמי־וואיאזשאר, נאר ווען איך האב זיך בעסער צוגעקוקט און געזעהען דעם אומגעלומפערטען סטיל און דימ ורא'דיגע גרייזען, איז מיר דער חשד ארונטער. דער מאנוסקריפט האט געהייסען „די אייביגע וואנדערער" (פון די כתבים פון א קאמי־וואיאזשאר) און איז געווען איינגעטיילט אין שמוע־סען. איך האב דעם מאנוסקריפט נאר עטוואס אויסגעבעסערט און איך גיב עס איבער אין דער זעלביגער פארמע, ווי איך האב עס געקראגען.

הערארד פ. קאפלאן
ארכיטעקט.
75 מעקדאנאלד עוו.
טעלעפאן פארק. 5547.
קאנפערענצישאן לייף בילדינג
טעלעפאן מיין 3995.

איזידאר פיינבערג
(לאיער)
קאמישאנער אוו דייערס.
נעלד צו לייען.
171 יאנג סטריט
רום 35 אימפעריאל באנק.
טעל. מיין 3406
וואוינונג טעלעפ. היל. 2296

וועגען ראיעלסטע און בעסטע אויס־קניפטען פאר אינשורענס וועגדעט זיך צו
פ. ליוואי
ספעשעל לייף אינשורענס אגענט
P. LEVI
Insurance Agent
214 Beverly St. Tel, Coll. 8101

רוסישע פוילישע אידען אויפמערקזאם!
האט איהר סיטיזען פייפערס? דענקט איהר יאהרען קיין איראפא. דאן קומט גלייך צו אינז. מיר וועלען אראנזשירען פאר־אייך א שנעלען און זיכערסטען
אפפאהר אדהיים
אויב איהר האט נישט קיין סיטיזען פייפערס, וועלען מיר אייך באזארגען מיט וויכטיגע אינפארמאציעס וועגען פאהרען קיין איראפא. קומט גלייך צו
ראטענבערג'ס קאנטאר
141 Queen St. W., Toronto, Ont. Ad. 693
אפען אויענדען.
Branch 213 James Street North, Hamilton, Ont.

געלט איז געלט
צו שפארען
אדער שיקען
סיי איהר ווילט שפארען דא אדער איהר ווילט שיקען געלט צו אייערע קרובים אין פוילען קשנט איהר עס מון דורכ'ן סייווינג דעפארטמענט פון מר.
ה. וויינבערג
BANKER
אייער געלט איז זיכער און גאראנטירט
יעדער סענט וועלכען איהר שיקט דורך מר. ה. וויינבערג איז גאראנטירט, און ווען איהר האט א דעפאזיט אין סייווינג דעפארטמענט דארפט איהר בלויז אן אנווייזונג געבען־און די סומע וועלכע איהר ווילט ווערט אוועק־געשיקט אויף דעם אדרעס וועלכען איהר גיט אן
ראיעל, ריכטיג, זיכער
דריי ווערטער וועלכע ניט אלע קאנען זאגען
ה. וויינבערגס נאמען איז אבער א פאל־שטענדיגע גאראנטיט אויף דעם
פראצענט ווערט געצאהלט אלע זעקס מאנאטען אויף א דאלאר און מעהר
קומט אריין אין מר. וויינבערגס סייווינג דעפארטמענט און נעהמט א סייווינג באנק, א זאך וועלכס וועט אייך נוצען ברייגגען
קלייבט ביי אייך אין הויז און דעפאנירט אין אידישען סייווינג דעפארטמענט
פון 9 אין דער פריה ביז 7 אין אוועגט
הויפט אפיס, 251-53 קווין־סטריט וועסט ארום מיקאל סטריט